

М. С. Шевченко

*студ. ІV курсу економіко-правового факультету ОНУ імені І.І. Мечникова
спеціальність «Право»*

Науковий керівник : д.ю.н., доц. А. В.Смітюх

ОРЕНДА АКЦІЙ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ФРАНЦІЇ

Метою даної роботи є вивчення та аналіз інституту оренди акцій за законодавством Франції, а також вироблення на основі цього нового підходу до оренди акцій за законодавством України.

Договір оренди (найму) є одним з найрозповсюджених договірних інститутів ще з часів римського цивільного права [1, с. 371]. В класичному римському праві він був відображений концепцією *locatio – conductio*, яка охоплювала як оренду речей, так і оренду послуг та робіт (як три окремі різновиди: *locatio-conductio rerum*, *locatio-conductio operarum* та *locatio-conductio operis* или *operis faciendi* відповідно) [2, с. 151–152].

Процеси, що розпочалися у Європі XII ст. з рецепцією римського права, сприяли тому, що право усіх держав романо-германської системи права сприйняло основні ознаки інституту класичного майнового найму. З огляду на це, в будь-якій європейській державі континентальної сім'ї права сутність договору оренди залишається незмінною: це договір, за яким одна сторона (наймодавець чи орендодавець) зобов'язується надати іншій стороні (наймачу або орендарю) певне майно у тимчасове користування за встановлену винагороду. Об'єктом договору може служити будь-яка неспоживна рухома або нерухома річ [1, с. 371].

Цивільне право Франції досить специфічно регулює дані відносини: специфіці найму окремих речей (об'єктів) приділено значно більше уваги у порівнянні з регламентацією цих питань в кодифікованих актах інших країн [3, с. 82].

Яскравим прикладом є можливість укладання договору оренди акцій. Так, відповідно до статуту або договору акції акціонерного товариства, що є платником податку на прибуток, можуть бути здані в оренду, як визначено в положеннях статті 1709 Комерційного кодексу Франції, фізичній особі [4].

Відповідно до ч. 1-2 ст. 239-1 Комерційного кодексу Французької Республіки в оренду можуть бути здані тільки необоротні іменні цінні папери, які не зареєстровані в центральній депозитарії і не підлягають обов'язковому терміну володіння або терміну передачі [4]. Слід погодитись із тим, що оренда саме іменних акцій не повинна викликати суперечки через те, що «іменування» акції ніби індивідуалізує її й робить її індивідуальною річчю, що може бути об'єктом оренди. Щодо того, чи можуть бути об'єктом оренди акції, зареєстровані у центральній депозитарії, слід зауважити, що одним з основних завдань функціонування даного органу в будь-якій державі є дематеріалізація цінних паперів – їх перетворення в цінні папери бездокументарної (електронної) форми [5, с. 404]. Через існування плюралізму думок щодо визнання бездокументарного цінного паперу річчю у французького законодавця і виникає необхідність звуження кола акцій, що можуть бути об'єктом оренди. Проте, більш сучасним слід вважати погляд на акцію – бездокументарний цінний папір як на *res incorporales* – об'єктивовану безтілесну річ [6, с. 86]. Тому, вимогу щодо необхідності відсутності факту реєстрації акції в центральній депозитарії в умовах глобальної електронізації не слід імплементувати до українського законодавства. Доцільнішою є зміна точки зору на акцію, що має форму електронного запису.

Серед негативних передумов можливості оренди акцій можна виділити наступні. Оренда акцій товариства не застосовується, по-перше, до цінних паперів, якими володіють фізичні особи як частиною управління їх приватними активами, коли їх доходи і приріст капіталу звільнені від сплати податку на прибуток. По-друге, відповідно до ч. 3-6 ст. 239-1 Комерційного кодексу

Французької Республіки є неможливим найм акцій, які є частиною активів компанії венчурного капіталу [4]. Це зумовлено високим ступенем ризику реалізації проекту і є, насправді, доцільним обмежуванням з боку законодавця задля охорони інтересів сторін правовідносин.

До того ж, відповідно до ч. 7 ст. 329-1 Комерційного кодексу Французької Республіки орендовані акції не можуть передаватися в суборенду [4]. Майнові права акціонера – власника акції окрім права на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів включають в себе також право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством, а також немайнові права. З огляду на це, саме з метою захисту прав власника акцій інститут суборенди в даних відносинах може стати каталізатором виникнення спорів.

Таким чином, здійснивши аналіз низки норм, що регулюють саме відносини найму акцій акціонерного товариства на прикладі Французької Республіки, можна дійти висновку, що дана концепція може бути ефективно змодельованою і має право мати своє місце також і у законодавчому масиві України з деякими доповненнями та змінами. Бездокументарна форма існування акції за законодавством України не робить неможливою її оренду – слід лише побудувати гнучкий механізм реєстрації подібних акцій у центральному депозитарії. У свою чергу, оренда акцій венчурних інститутів спільного інвестування та передання акцій в суборенду має залишитись під заборону.

Список використаної літератури

1. Дзера О. В., Кузнєцова, Н. С., Майданик Р. А. Цивільне право України. Особлива частина. навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.
2. Новицкий И. Б. Римское право. уч. пособ. Изд. 6-е. Москва, 1997. 245 с.
3. Основные принципы гражданского права во Франции. Москва : Изд-во Фр. Орг. Техн. Сотрудничества, 1994. 212 с.
4. Commercial code of France, as of 1st July 2013. URL: https://www.legifrance.gouv.fr > code_commerce_part_L_EN_20130701.
5. Трофименко Д. С. Дематеріалізація як процес зміни форми існування цінних паперів. *Forum Prava*. 2017. С. 402–408.
6. Смітюх А. В. Акція як символічний оборотоздатний об'єкт прав. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2015. № 4(14). С. 82–87.